

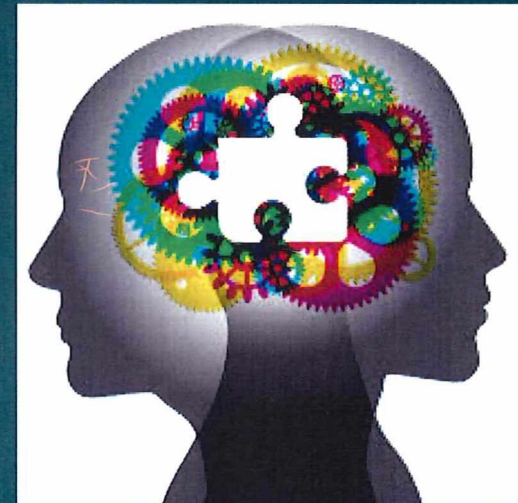

Mødet med det komplekse menneske

OPLÆG OM PERSONLIGHED OG PERSONLIGHEDSFORSTYRRELSE,
SAMT PSYKISKE LIDELSER OG HVORDAN TILSTEDEVÆRELSE AF DISSE
HOS MENNESKER, KAN KOMPLICERE MØDET MED DEM.

Personlighed

- ▶ Omfatter stabile mønstre af måder at opfatte omverdenen på, måder at tænke på og måder at omgås andre mennesker på.
- ▶ Disse mønstre er kendetegnende for det enkelte menneske og består af en række personlighedstræk, som i større eller mindre grad kommer frem i omgangen med andre mennesker.
- ▶ Vi har alle en opfattelse af nærtstående personer. Det gør os i stand til nogenlunde at regne ud, hvordan han eller hun vil reagere i en bestemt situation.
- ▶ Disse træk er meget stabile. Vi bliver derfor forbløffede og nogle gange forskrækkede, hvis den pågældende person reagerer helt anderledes, end vi forventer.

Personlighedsforstyrrelse

- ▶ En personlighedsforstyrrelse er et gennemgående og stabilt mønster, der tegner personligheden.
- ▶ Mønstret består af indre oplevelser og adfærd, der afviger betydeligt fra normen og forventningerne i kulturen.
- ▶ Personlighedsforstyrrelser kommer til udtryk gennem tænkningen, følelserne, adfærden og relationen til andre mennesker og kan forekomme uforståelige.
- ▶ Disse er ufleksible, gennemgribende og vedvarende på tværs af personlige og sociale situationer.
- ▶ Nogle mennesker med personlighedsforstyrrelse er følsomme overfor at udvikle psykoser, depression og angst.

Man regner med, at ca. 10 % af befolkningen opfylder de krav, som kræves for at stille diagnosen på en eller flere af de specifikke personlighedsforstyrrelser.

Typer af personlighedsforstyrrelser

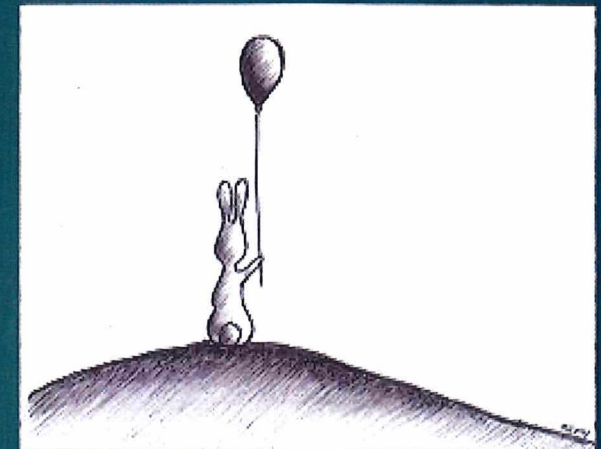
Paranoid personlighedsforstyrrelse

- ▶ Denne personlighedstype er karakteriseret ved mistænksomhed og mistillid
- ▶ De er tilbøjelige til at tolke andres handlinger som fjendtlige eller fulde af foragt
- ▶ De er følsomme for reelle eller indbildte krænkelser
- ▶ Personer med denne forstyrrelse har ofte overdreven tro på egne kundskaber og evner, og de undgår ofte nære forhold til andre
- ▶ De søger efter skjulte meninger i alt og finder uvenlige hensigter bag det, andre gør
- ▶ De er hurtige til at udfordre venners og families loyalitet, og de virker ofte kolde og fjerne i forhold til andre
- ▶ De skyder gerne skylden på andre og bærer ofte langvarigt nag til andre

Skizoid personlighedsforstyrrelse

- ▶ Personer med denne personlighedstype er sky, viser tilbagetrækning fra kontakt og viser få følelser
- ▶ De foretrækker aktiviteter, som de kan udføre alene
- ▶ De ønsker oprigtigt at være alene og har ikke noget hemmeligt ønske om popularitet
- ▶ De søger gerne jobs som indebærer ringe social kontakt
- ▶ Deres sociale færdigheder er som resultat heraf svagt udviklede, og de viser ikke behov for opmærksomhed eller accept
- ▶ De opfattes nogle gange af andre som ret isolerede og svære at komme ind på livet af.

Skizotypal personlighedsforstyrrelse

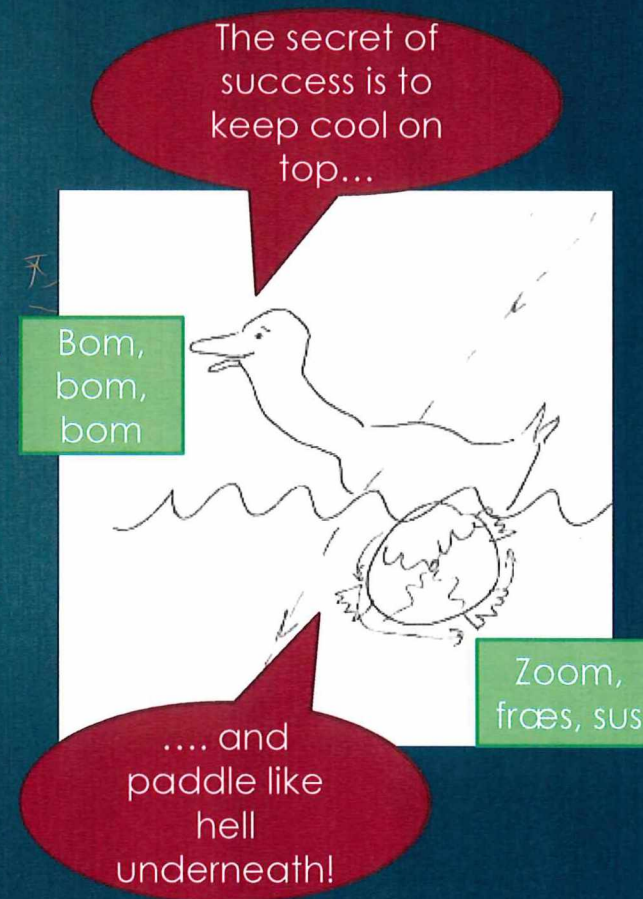
- ▶ Mange mener, at dette er en mild form for skizofreni
- ▶ Tilstanden er karakteriseret ved for andre noget pudsigt adfærd, udtrykker evt. følelser der ikke passer til situationen, ræsonnerer måske på en for andre ulogisk måde og evt. tilbagetrækning fra kontakt. De tror af og til, at de har ekstraordinære egenskaber, eller at urelaterede hændelser er knyttet til dem på en eller anden vigtig måde (såkaldt magisk tankegang)
- ▶ De er ofte optagede af deres egne (som for andre undertiden kan virke sære) aktiviteter og har vanskeligt ved at koncentrere sig over længere tid. Deres tankegang er vanskelig at følge for andre.

Hallo
- Hvor er du?

Narcissistisk personlighedsforstyrrelse

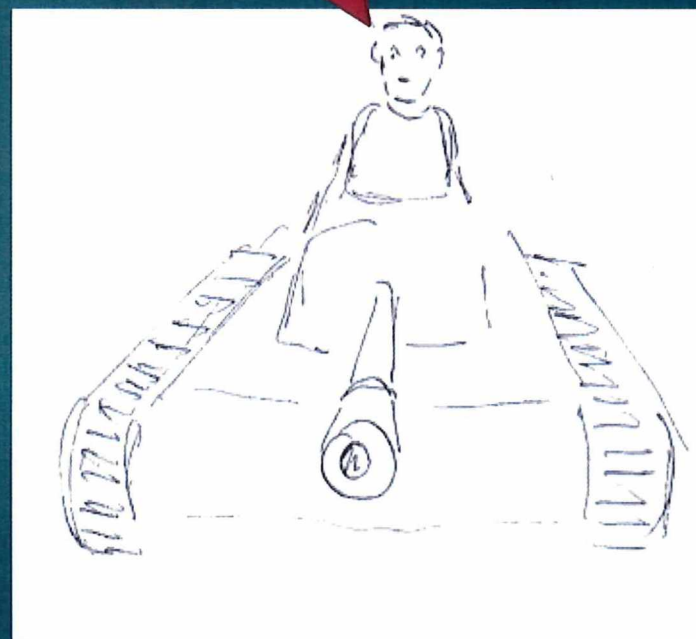
- ▶ Sådanne personer er kendetegnet ved en ekstrem grad af selvoptagethed. I lighed med den såkaldt histrioniske personlighedsforstyrrelse søger de opmærksomhed og ros
- ▶ De er udnyttende, har storhedsforestillinger, har manglende evne til indlevelse (empati) og nedvurderer generelt andre
- ▶ De overdriver egne præstationer og betydning. De forventer, at andre skal anerkende dem som værende en ener
- ▶ De udvælger deres venner meget omhyggeligt, fordi de mener, at ikke hvem som helst er værdig til deres venskab
- ▶ De er optagede af at gøre et godt førsteindtryk, men har vanskeligt ved at opretholde langvarige venskaber eller forhold
- ▶ De er som regel uinteresserede i andres følelser, og udnytter gerne andre

Dyssocial (antisocial) personlighedsforstyrrelse

- ▶ Denne personlighedsforstyrrelse hed tidligere psykopati. Det er en almindelig misforståelse, at personer med dyssocial personlighedsforstyrrelse har dårlige sociale færdigheder. Men det modsatte er ofte tilfældet
- ▶ Det typiske for disse personer er derimod deres mangel på samvittighed. De optræder socialt ansvarsløse og normløse, udnyttende, impulsive og hensynsløse
- ▶ Personer med denne forstyrrelse udviser ofte kriminel adfærd. De opfatter deres ofre som svage og mener, at de fortjener at blive snydt. De lyver ofte, og de stjæler eller bedrager
- ▶ I mange tilfælde er de skødesløse med penge og gør ting uden at tænke over konsekvenserne
- ▶ De er ofte aggressive, og de er meget mere optagede af egne end andres behov

Hvis I
kommer for
tæt på mig,
så.....

Histrionisk (hysterisk) personlighedsforstyrrelse

- ▶ Disse personer er hele tiden på jagt efter opmærksomhed
- ▶ De er dramatiserende, følelsesmæssigt ustabile og viser overfladiske følelser
- ▶ De skal være i centrum af opmærksomheden hele tiden, og de afbryder ofte andre for at dominere samtalen
- ▶ De bruger et svulstigt sprog til at beskrive hverdagshændelser, og de søger hele tiden ros og anerkendelse
- ▶ De kan klæde sig provokerende eller overdrive sygdom for at få opmærksomhed
- ▶ De overdriver også venskab og forhold, og de tror, at alle elsker dem
- ▶ De er ofte manipulerende

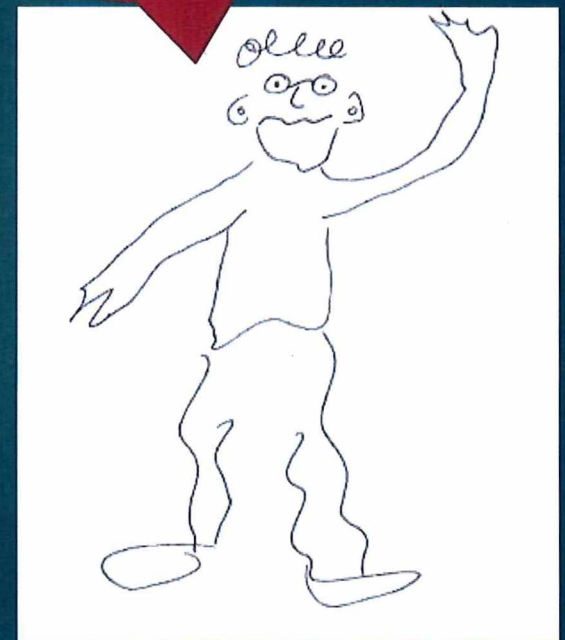
Det startede
som en lille fjer,
men så blev det
til 5 høns og bla,
bla, bla.
KATASTROFE

Emotionelt ustabil (Borderline)personlighedsforstyrrelse

- ▶ Denne personlighedsforstyrrelse kaldes ofte bare "Borderline"
- ▶ Disse personer er typisk impulsive og har svingende og stærke følelser. Deres selvopfattelse, dvs. deres fornemmelse af hvem de selv er, og hvad de står for, er svag. Det er som om, de ikke har nogle "indre kerne"
- ▶ De oplever ofte en intens indre tomhed, som de vil gøre hvad som helst for at slippe af med. Mange gange dulmer de denne følelse med misbrug af alkohol eller stoffer
- ▶ De kan være selvdestruktive ("cuttere") og indgår ustabile relationer med andre mennesker, som de ukritisk knytter sig stærkt til
- ▶ Ofte har de mange partnere på kort tid, fordi de ikke kan bære at være alene
- ▶ De udviser konstant voldsomme stemningssvingninger og har ofte følelsesudbrud. Ofte udadreagerer de på stærke og ubærlige følelser og skader sig selv. Selvmordstrusler og selvmordsforsøg er hyppige
- ▶ Deres tænkning er sort/hvid - dvs. uden nuancer. De indgår ofte i intense, konfliktladede forhold til andre. De bliver hurtigt oprørte, når de ikke opnår det, de havde ønsket
- ▶ De er intenst bange for at blive forladt eller svigtet af andre, fordi de derved bliver overladt til deres egen indre tomhed

Arrh shit mand,
det hele er noget
møg. Mit
snørrebånd er lige
knækket. Fuck!

Tvangspræget personlighedsforstyrrelse

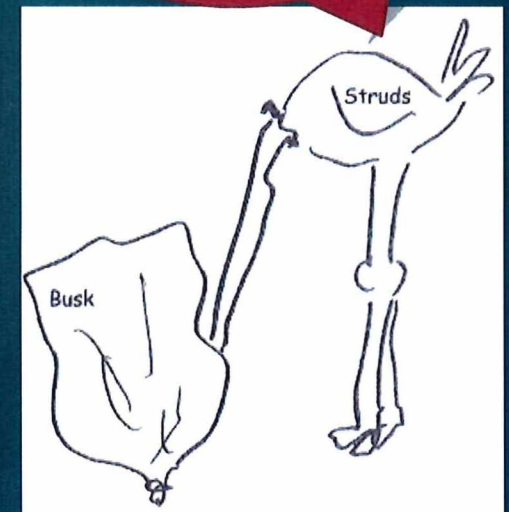
- ▶ Personer med denne forstyrrelse er ekstremt optagede af orden
- ▶ De er perfektionistiske, samvittighedsfulde, stive, optagede af detaljer og kontrollerende
- ▶ Deres behov for at gøre alt "rigtigt" forstyrrer ofte deres produktivitet
- ▶ De fanges af detaljer og mister det store overblik
- ▶ De sætter urimelig høje krav til sig selv og andre, og de er ofte meget kritiske overfor andre, når disse ikke lever op til deres krav
- ▶ De undgår at arbejde i teams og mener, at de andre er for skødesløse eller er inkompetente
- ▶ De undgår at tage beslutninger, fordi de frygter at gøre fejl
- ▶ De har ofte vanskeligt ved at udtrykke følelser

Evasiv (undvigende) personlighedsforstyrrelse

- ▶ Dette er personer, som er karakteriseret ved social angst. Personer med denne forstyrrelse føler sig ofte utilstrækkelige
- ▶ De undgår sociale situationer og søger jobs med ringe kontakt med andre
- ▶ De frygter afvisning, er nærtagende og ængstelige for at de skal dumme sig overfor andre, og længes efter at blive holdt af og accepteret
- ▶ De overdriver de mulige vanskeligheder ved nye situationer for at slippe for at deltage eller være med
- ▶ Ofte skaber de fantasiverdener, som erstatter den virkelige verden
- ▶ Til forskel fra skizoide personlighedsforstyrrelser længes mennesker med undvigende personlighedsforstyrrelse efter at opnå sociale forhold til andre. Men de føler, at de er ude af stand til at klare det
- ▶ De er ofte deprimerede og har lav selvfølelse

Hvis jeg gemmer mig her, så opdager jeg ikke problemerne – men her er godt nok mørkt....

Dependent (afhængig) personlighedsforstyrrelse

- ▶ Typisk for denne personlighedsforstyrrelse er ønsket om at blive taget vare på
- ▶ De er uselvstændige, overlader ansvaret til andre, er hjælpeløse og utrygge uden en partner
- ▶ De klynger sig til andre og er bange for at miste dem
- ▶ De kan få selvmordstanker, når et forhold går itu
- ▶ De overlader det til andre at foretage vigtige beslutninger for dem
- ▶ De forbliver ofte i forhold, selv hvor de bliver mishandlede
- ▶ De er meget nærtagende overfor afvisninger
- ▶ De føler sig ofte hjælpeløse og deprimerede

Jeg ved ikke
hvad jeg skal –
jeg kan ikke
finde ud af det
selv...
Jeg får det ikke
gjort

HOARDING/ EKSTREM SAMLERMANI

Hoarding/ekstrem samlermani

- ▶ Umådeholden tilegnelse af genstande
- ▶ Mangel på evnen til, eller uvillighed til at skille sig af med genstande
- ▶ Genstande (bestemte ting som dåser, papir, kuglepenne eller andet, affald, madvarer m.m.) kommer til af fylde hjemmet og dækker ofte store områder.
- ▶ Medfører ubehag eller forstyrrelser i beboerens daglige funktion i hjemmet.
- ▶ Kan blive en økonomisk byrde pga. indkøb af ting
- ▶ Alvorlig hoarding kan medføre at hjemmet er så dækket til af genstande, at det er umuligt at benytte køkken, toilet, bad, eller sove.
- ▶ Kan være sundhedsskadelig for beboeren selv, men kan også blive til fare for andre (øget brandfare, dårlig sanitet, alvorligt uhygiejniske forhold, svamp og råd).
- ▶ Kan ødelægge boligen

MISBRUG

Misbrug

- ▶ Forskellige grader: overforbrug, afhængighed
- ▶ Ustabilitet i humør og adfærd og fremtoning
- ▶ Påvirket af rusmidler
- ▶ Uforudsigelige reaktioner
- ▶ Generende, evt. grædende eller truende i forhold til andre mennesker..

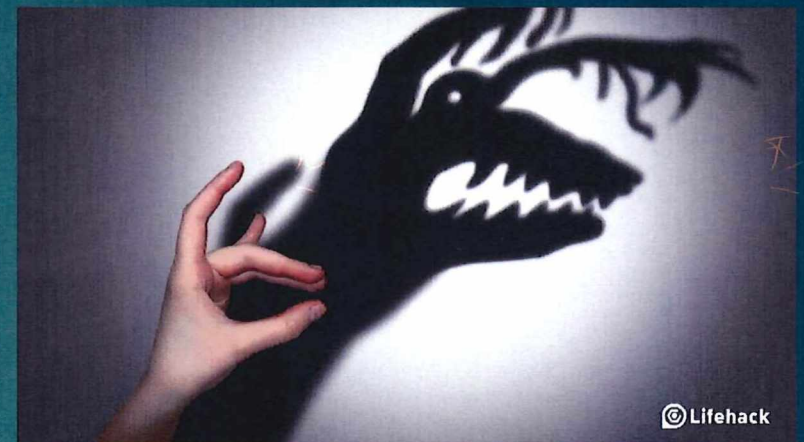

SINDSLIDELSER

Skizofreni

- ▶ Skizofreni er en meget alvorlig sygdom
- ▶ Den kan vise sig ved vrangforestillinger, hallucinationer, forstyrret sprog og social tilbagetrækning
- ▶ Psykologiske faktorer og misbrug kan få den til at bryde ud eller forværre forløbet
- ▶ Behandlingen består i antipsykotisk medicin, samtaler, undervisning og social støtte
- ▶ Forløbet kan være meget forskelligt, men man kan blive fuldstændigt rask

Depression

- ▶ Depression er en psykisk sygdom, som viser sig ved vedvarende nedtrykthed, nedsat lyst og interesse, nedsat energi og øget træthed, dårlig koncentration, søvnforstyrrelser, selvbefejdelser og øget selvmordsrisiko
- ▶ Ved moderat til svær depression behandles med medicin
- ▶ Langt de fleste mennesker kommer sig af en depression. Men har man først haft en depression, er der øget risiko for senere at få depressioner
- ▶ 15-25 % af alle kvinder og 7-12 % af alle mænd får en behandlingskrævende depression i løbet af livet

Mani

- ▶ Viser sig ved hyperaktivitet, rastløshed og uro
- ▶ Man oplever at personen springer rundt i samtalen fra emne til emne
- ▶ Der kan være hæmningsløs adfærd og forhøjet selvfølelse, og personen kan virke usamlet
- ▶ Personen kan handle hensynsløst og uansvarligt
- ▶ Der kan være større seksualdrift end normalt

